

[Chr. Rasmussen.]

løsning af spørgsmålet om tillægsgjord kun kan opnås ved en ekspropriationsbestemmelse i loven.

Det erkendes fra alle sider, at det er af vital betydning, at dette spørgsmål løses. Det er ikke lang tid siden, den nyvalgte formand for de sjællandske landboforeninger, forstander Johannes Larsen, Tune, udtalte til venstres pressebureau, at de indeklemte husmandsbrug måtte forsvinde. Han anviste ikke vejen. Det kan selvfølgelig ske på to måder, enten ved at nedlægge dem og lægge jorden sammen med andre ejendomme eller ved at skaffe dem mere jord. For mig kan der ikke være nogen tvivl om, at det sidste vil være det rigtige. Der kan ikke være tvivl om, at såfremt man ønsker at bevare et nogenlunde balanceforhold mellem by og land, må der skabes flere selvstændige landbrugsbedrifter, og dette sker ikke ved i vid udstrækning at nedlægge bestående landbrug. Hermed være ikke sagt, at alle bestående skal bevares. Jeg erkender, at en del af disse klithuse og mosehuse, hvorfra der i tidernes løb er hentet stof til adskillige læseværdige fortællinger om fattige menneskers kamp for tilværelsen, har udspillet deres rolle som selvstændige landbrug, men langt de fleste af de ca. 40 000 for små husmandsbrug, vi har her i landet, kan suppleres op ved en fornuftig jordfordeling, når blot lovgivningen er stærk nok dertil. Nogle vil der altid blive tilbage, der ikke kan suppleres, men jeg tror ikke, tallet har nødig at blive større, end at der også i tiden fremover vil være brug for disse.

Hvad angår spørgsmålet om fremskaffelse af jord til nye brug, tror jeg, vi må se i øjnene, at med det prisniveau, vi lever under for tiden, vil der ikke være mulighed for oprettelse af nye brug i særlig udstrakt grad, for det første fordi det vil være umuligt at fremskaffe jorden til en pris, så det kan anses for at være økonomisk forsvarligt, og for det andet gør de høje byggepriser det heller ikke lettere. Det er vel også muligt, at forholdene i de nærmest kommende år udvikler sig sådan, at ansøgerantallet går ned, absolut ikke fordi interessen mangler, men fordi det simpelt hen vil være umuligt for ungdommen selv at spare de nødvendige midler sammen, så

de unge ikke skal starte med en altfor stor løs gæld.

Og man kan heller ikke se bort fra den kendsgerning, at de mange videnskabelige professorer, der gang på gang har talt og skrevet om dette spørgsmål og givet udtryk for, at der en skønne dag ikke er folk nok til at overtage de allerede bestående brug, og at det vil blive umuligt for en vordende landmand at finde sig en kone — der kan ikke være nogen som helst tvivl om, at disse foredragsholdere, uden at det måske har været tilsigtet, har gået udstykningsmodstandernes ærinde. Man kan ikke se bort fra, at en psykologisk virkning deraf kan gøre sig gældende blandt ungdommen og udmærket kan holde sig nogle år. Vi har jo reelt set fortilfælde. Jeg tænker her på årene i 1930'erne, da landbouddommen, der var beskæftiget på gårdene rundt i landet, fik serveret klagerne over de dårlige tider flere gange om dagen. Det medførte også dengang en vis tilbageholdenhed hos ungdommen.

Det er imidlertid min bestemte opfattelse, at tiden i sig selv vil fremme spørgsmålet om en øget udstykning. Det ville i hvert fald være det samme som at optræde med bind for øjnene, hvis man ikke gjorde sig klart, at de gunstige konjunkturer, landbruget har levet under en meget lang årrække, i høj grad har undergravet økonomien i en lang række landbrugsbedrifter landet over. Det lyder måske mærkeligt, men ikke desto mindre er det rigtigt. De gode konjunkturer i forbindelse med de gode høstår, vi har haft siden 1948, og den kendsgerning, at der i disse år ikke er oprettet tilnærmelsesvis så mange nye brug, som der er nedlagt, har bevirket en prisstigning på landbrugsejendomme, som vi ikke tidligere har kendt, og en deraf følgende gældsbyrde, der bevirker, ikke alene at de pågældende mennesker kæmper en fortvivlet kamp for at få det til at gå rundt, men også — hvad der samfundsøkonomisk er alvorligere — at produktionen så absolut går tilbage på et stort antal af disse ejendomme, for det første sted, hvor der indskrænkes, når det begynder at knibe, er så godt som altid på arbejdskraften, og vi er nu engang ikke nået så vidt, at de mekaniske hjælpemidler på alle områder kan afløse den menneskelige